

**ADVIES
VAN 25 MEI 2016
OVER HET VOORONTWERP RUP
MUNSTERBOS**

INHOUD

I.	SITUERING	1
II.	ALGEMENE BEOORDELING	1
III.	MUNSTERBOS ALS GROTE EENHEID NATUUR	2
IV.	AGRARISCH GEBIED TEN OOSTEN VAN MUNSTERBOS	3
V.	ZONE TEN NOORDOOSTEN VAN HET ALBERTKANAAL	3

I. SITUERING

1. SARO ontving op 2 mei 2016 een adviesvraag van Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw over het voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) 'Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur, regio Haspengouw-Voeren, landbouw-, natuur- en bosgebieden Munsterbos'. Met voorliggend advies, goedgekeurd door de raad op 25 mei 2016 komt de raad tegemoet aan de vooropgestelde adviestermijn van 60 dagen.

2. Het voorliggend RUP geeft invulling aan de richtinggevende en bindende bepalingen van het RSV inzake de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur. De ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos in de regio Haspengouw-Voeren vormt hiertoe de basis. Het Munsterbos omvat delen van het habitatrictlijngebied BE2200042 Overgang Kempen-Haspengouw, meer bepaald deelgebied 2 'Munstervallei en Bonijterbos', deelgebied 5 'Munsterbos, Bekembeemden, Noterbos' en deelgebied 6 'Vallei van de Zutendaalbeek ter hoogte van Albertkanaal'.

Het RUP geeft tevens invulling aan Vlaamse beleidsdoelstellingen inzake het Economisch Netwerk Albertkanaal. Conform de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 juli 2015 wordt Genk Zuid-Oost niet ontwikkeld en wordt deze zone met voorliggend RUP herbestemd naar natuurgebied.

Voor het signaalgebied woonuitbreidingsgebied Munsterbilzen worden de nog niet aangesneden delen van de twee woonuitbreidingsgebieden herbestemd naar natuurgebied omwille van hun ligging in effectief overstromingsgevoelig gebied.

3. Het plangebied omvat het Munsterbos en de omliggende openruimtegebieden tussen de kern van Munsterbilzen en de rand van het Kempisch Plateau. Het plangebied situeert zich in de gemeenten Bilzen en Zutendaal.

II. ALGEMENE BEOORDELING

4. De raad adviseert het voorontwerp RUP 'Munsterbos' gunstig mits volgende voorwaarden:
 - het behoud van de huidige bestemming 'natuurgebied' van 1° het natuurgebied ten noorden van de Winterbeek en ten zuiden van het Weerstandspad en 2° het natuurgebied ten zuiden van de Donderij; en dit ter versterking van het Munsterbos als grote eenheid natuur (deel III),
 - het heroverwegen van de bestemming van de zone ten noorden van de Zangerheistraat naar natuurgebied (deel IV),
 - een verdere afstemming met het ruimtelijk planningsproces Ebema en het onderbouwen en eventueel heroverwegen van de beoogde herbestemming van de zone ten noorden van de Bezoensbeek naar natuurgebied en agrarisch gebied met overdruk natuurverweving (deel V).

III. MUNSTERBOS ALS GROTE EENHEID NATUUR

5. De raad vindt het positief dat met voorliggend RUP invulling wordt gegeven aan de beslissing van de Vlaamse Regering om het Munsterbos te vrijwaren en Genk Zuid-Oost niet te ontwikkelen. Het Munsterbos is een waardevol natuurgebied met daarin 'De Staatsvijvers' die gevoed worden door de Bezoensbeek en de Zutendaalbeek. Ten zuiden en ten oosten van het Munsterbos liggen de parken rond het kasteel van Groenendaal en het gebied Zangerheide. Dit waardevol bos- en parkgebied maakt deel uit van een grote, onbebouwde zone tussen Eigenbilzen en de weg Bilzen-Zutendaal. Het behoort tot het Habitatrichtlijngebied 'Overgangsgebied Kempen-Haspengouw' en vormt een zeer belangrijk ecologisch verbindingsgebied op bovenlokaal niveau.¹

Zoals de toelichtingsnota terecht stelt zijn de actuele natuurwaarden en de potenties in dit gebied groot. Ook landschappelijk is dit gebied zeer waardevol en dit zowel wat betreft het natuur- en bosgebied alsook voor de openheid en geringe bebouwing ter hoogte van het Heiken. Recent werd duidelijk dat deze zone zal toegevoegd worden aan het Nationaal Park Hoge Kempen.

6. Met het oog op bovenstaande doelstelling worden de huidige natuur- en reservaatgebieden, bosgebieden en parkgebieden (zoals aangeduid op de geldende plannen van aanleg) – met voorliggend RUP - bestemd naar natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur.

De raad ondersteunt dit en vindt het tevens positief dat ook het 'reservegebied voor industrie' Genk Zuid-Oost en het opspuitingsgebied langs het Albertkanaal volledig worden herbestemd naar natuurgebied met overdruk GEN. Zo ontstaat een samenhangend ruimtelijk geheel. Ook de herbestemming van de woonuitbreidingsgebieden Munsterbilzen naar natuurgebied - omwille van hun ligging in effectief overstromingsgevoelig gebied – wordt door de raad ondersteund.

De raad heeft wel bedenkingen bij het feit dat twee zones die deel uitmaken van het ruimtelijk geheel 'Munsterbos' en die momenteel reeds de bestemming 'natuurgebied' hebben met voorliggend RUP worden herbestemd naar agrarisch gebied (BAG, AG NVW).

Het betreft enerzijds het noordelijk deel van het open weilandgebied ten noorden van de Winterbeek en ten zuiden van het Weerstandspad. Gezien het extensief landbouwgebruik en het feit dat deze zone grenst aan habitatrichtlijngebied vraagt de raad om in deze zone de bestemming 'natuurgebied' te behouden.

Ook voor het natuurgebied ten zuiden van de Donderij vraagt de raad te onderzoeken of hier beroepslandbouwgebruik aanwezig is en of de huidige bestemming 'natuurgebied' niet behouden kan worden. Dit gebied maakt deel uit van een grotere groene zone die de verbinding vormt tussen de natuurreservaten Munsterbos, Bonijterbos en Munstervallei.

Standpunt Voka en Unizo

Voka en Unizo hebben naar aanleiding van deze adviesvraag kennis genomen van het ontwerp RUP Munsterbos. Vermits dit een AGNAS-RUP betreft, werden Voka en Unizo – in tegenstelling tot de natuur- en landbouwsector- niet betrokken bij de totstandkoming van dit ontwerp RUP.

Eerder namen Voka en Unizo kennis van de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 juni 2015 waarmee beslist werd om de zone Genk Zuid-Oost niet te ontwikkelen. Als reden wordt hiervoor de sluiting van Ford Genk opgegeven waardoor er (voorlopig) geen nood zou bestaan tot ontwikkeling van de zone Genk Zuid-Oost. Vanuit het oogpunt van natuurbehoud en ontwikkeling verwijst de SARO naar het ecologisch potentieel van het gebied. Hetzelfde potentiëargument geldt echter evenzeer vanuit het oogpunt van bedrijvigheid, waarbij de reservatiestrook een ideale locatie zou uitmaken voor

¹ Toelichtingsnota pag.20

(watergebonden) bedrijven in een regio die gebukt gaat onder de economische crisis. Voka en Unizo wijzen er ook op dat de ontwikkeling van de zone Genk Zuid-Oost destijds mee werd opgenomen in het globale plan-MER en dat de passende beoordeling deze ontwikkeling mogelijk maakte mits het nemen van een aantal maatregelen en compensaties in verband met de natuurwaarden.

Voka en Unizo betreuren de beslissing van de Vlaamse Regering om zone Genk Zuid-Oost voorlopig niet te ontwikkelen en kunnen zich al helemaal niet verzoenen met de keuze om het reservatiegebied voor industrie te herbestemmen naar natuurgebied.

IV. AGRARISCH GEBIED TEN OOSTEN VAN MUNSTERBOS

7. Ten oosten van Munsterbos bevindt zich een kleine landbouwkern 'Heiken'. In dit gebied zijn drie landbouwbedrijven gelegen (één rundveebedrijf, twee sierteeltbedrijven). Aansluitend in het oosten van het plangebied bevindt zich een grote boomkwekerij (ongeveer 100 ha). Met het voorliggend RUP wordt dit gebied herbestemd van 'agrarisches gebied met landschappelijke waarde' naar 'agrarisches gebied' (artikel 1). Zoals gesteld in de toelichtingsnota (pag. 29) kunnen hierdoor de bestaande landbouwbedrijfszetels behouden blijven en krijgen ze voldoende uitbreidingsmogelijkheden.

Het open akkergebied ten oosten van het gehucht Heiken en ten noorden van kasteel Zangerhei (dus het gebied tussen hoger genoemde agrarische gebieden) wordt herbestemd van agrarisch gebied met landschappelijke waarde naar bouwvrij agrarisch gebied. De raad ondersteunt deze herbestemming gericht op het open karakter van dit landbouwgebied en het behoud van de grondgebonden landbouw, in zoverre dat de bestaande landbouwbedrijfszetels voldoende ontwikkelingsmogelijkheden behouden.

8. Een specifiek aandachtspunt in het zuidelijk deel van het plangebied betreft de zone ten noorden van de Zangerheistraat. Dit gebied wordt met voorliggend RUP herbestemd van agrarisch gebied met landschappelijke waarde naar agrarisch gebied met overdruk natuurverwevingsgebied. De raad wijst op de belangrijke ecologische waarde van dit gebied. Diverse percelen zijn biologisch waardevol en/of erkend natuurreervaat. Deze zone ligt bovendien in een overstromingsgevoelig valleigebied. De raad vraagt om te onderzoeken wat het landbouwgebruik en de landbouwwaarde is van dit gebied en in functie daarvan een herbestemming van deze zone naar natuurgebied te overwegen.

V. ZONE TEN NOORDOOSTEN VAN HET ALBERTKANAAL

9. De Vlaamse Regering besliste op 17 juli 2015 niet enkel om de zone Genk Zuid-Oost niet te ontwikkelen en te herbestemmen naar natuurgebied; maar besliste tevens om voor het herstructureringsproces Ebema een apart planningsproces op te starten.

De raad erkent deze beslissing van de Vlaamse Regering maar wijst niettemin op de wenselijke afstemming tussen beide ruimtelijke processen (RUP Munsterbos, RUP Ebema), zonder het huidige planningsproces te vertragen.

Afstemming is bijvoorbeeld wenselijk voor wat betreft de afbakening van de plangebieden. De afbakeningslijn van voorliggend RUP is reeds meermaals gewijzigd. In de agenderingsnota werd het volledige gebied ten noorden van het Albertkanaal niet meegenomen. Voor het vooroverleg werd dit deel wel toegevoegd waarna er later opnieuw een deel (in het westen) geschrapt werd.

Afstemming is bovendien wenselijk wat betreft een eventuele boscompensatie. De raad wijst op de mogelijke uitbreidingsplannen van het bedrijf, waardoor mogelijks nog ruimte voor boscompensatie zal moeten voorzien worden. De zoekzones voor boscompensatie zouden eventueel in het plangebied van voorliggend RUP kunnen meegenomen worden.

10. Het voorliggend RUP herbestemt deze zone grotendeels naar agrarisch gebied evenwel met diverse overdrukken. De raad ondersteunt de bestemming van het landbouwgebied in het oosten van deze zone - waar het bestaande landbouwbedrijf gelegen is - naar agrarisch gebied. Het aansluitend landbouwgebied ten westen wordt herbestemd naar bouwvrij agrarisch gebied.

Met het voorliggend RUP wordt het gebied ten noorden van de Bezoensbeek herbestemd naar natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur. De toelichtingsnota verduidelijkt dat de vallei van de Bezoensbeek grotendeels gelegen is in habitatrichtlijngebied. De raad stelt wel vast dat de toelichtingsnota verder geen duiding geeft. In de toelichtingsnota wordt onvoldoende toegelicht in hoeverre deze herbestemming te onderbouwen is vanuit de instandhoudingsdoelstellingen (habitats en/of soorten), de Vlaamse natuurdoelen dan wel omwille van milieutechnische redenen (bv. buffering, waterkwaliteit). De toelichtingsnota verduidelijkt niet in hoeverre de vooropgestelde EU habitats te realiseren zijn in de zones met bestemming 'natuurgebied'. Bovendien geeft de toelichtingsnota onvoldoende duiding wat de impact is van de herbestemming 'natuurgebied' voor het huidige landbouwgebruik.

Ook voor wat betreft de zone ten noorden van de Bezoensbeek - die herbestemd wordt als agrarisch gebied met overdruk natuurverweving - merkt de raad op dat in dit gebied nog beroepslandbouw aanwezig is. De raad vraagt om de noodzaak van een eventuele aanpassing van de bestemming goed te overwegen. Mogelijk kunnen niet-ruimtelijke instrumenten hetzelfde doel beter bereiken.